

U bent van harte welkom van 11:00- 16:30 uur, in/bij:*

Balk	Raadhuis, Dubbelstraat 2. Voormalig recht- en gemeentehuis, rondleidingen Joop Meinsma Pand Lytse Side 10 , rondleidingen.
Harich	Kerk en Toren Idske Poppe Sathe, Lorbuorren 3, lezing Bram de Smit 14.00 - 15.00
Joure	Toren Hobbe van Baerd Kerk, Gerechtkamer rondleiding door Arjen de Ree vanaf 13.00 uur. De Groene Molen , Groene Dijk 5
Langweer Lemmer	Kerk , Rondleidingen: Pieter Brinksma Lemster toren en kerk Lemstersluis , monument bestaande uit het sluiscomplex met gebouwen
Nijemirdum	Toren , Het verhaal gaat..., geschiedenis... bij de Toren, Dorpshuis , inloop vanaf 13.00 uur, 13.30 uur lezing Jan Geert Vogelzang, <i>Levend Erfgoed</i> , de grafstenen bij de Toren vertellen het verhaal van...
Rotstergaast Rijs	Klokkenstoel , Schoterweg 11 Slottuin aan de Freule van Swinderenlaan Tempeltje , ingang Rijster Bos Marderleane
Ruigahuizen Scharsterbrug	Klokkestoel , Tjerkhofleane 2 Boerderij Hoeve LETA , Amerikaanse Boerderij Skarren 38. Tentoonstelling en op elk heel uur een toelichting
Sintjohannesga	Boerderij Greevelink-pleats 1826 , Streek 2 Boerderij Greevelink Zathe , Streek 4
Sloten Sondel	Korenmolen De Kaai , Bolwerk ZZ 81. Boerderij Bekenkamp/van Gessel , Jacobus Boomsmastraat 5 Kerk , bezichtiging van grafzerken in de kerk Gaasterlands Streekmuseum , Jacobus Boomsmastraat 52
Snikzwaag Vegelinsoord Wyckel	Klokkenstoel Grevensmolen , Deelswal 4. Kerk en Praalgraf Menno van Coehoorn

* Sommige monumenten zijn van te voren al op de site van Omrop Spannenburg te bekijken: radiospannenburg.nl

Werkgroep
Cultuurhistorisch
Erfgoed | DFM

De Open Monumentendag wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van Gemeente De Fryske Marren.

OPEN MONUMENTENDAG

De Open Monumentendag 2023 heeft als thema
Levend Erfgoed

In gemeente De Fryske Marren openen op zaterdag 9 september weer een twintigtal monumenten gratis hun deuren voor het grote publiek, De focus is dit jaar gericht op 'Levend Erfgoed'. Met dit thema willen wij een breed publiek kennis laten maken met ons immaterieel erfgoed.

Het thema Levend Erfgoed oftewel het Immaterieel Cultureel Erfgoed staat voor de culturele gebruiken, tradities, verhalen en ambachtelijke vaardigheden die mensen van vader op zoon en van moeder op dochter hebben meegekregen en die zij op hun beurt weer hebben doorgegeven. Levend erfgoed is, zonder dat we ons dat realiseren, vaak ook verbonden met monumenten. Tijdens de Open Monumentendag wordt deze vorm van erfgoed in en rondom de opengestelde monumenten extra zichtbaar gemaakt. Achter de gevels vertellen Monumenten ook een eigen verhaal. Voormalige eigenaren hebben zo in de loop der eeuwen hun eigen stempel gedrukt en leven voort in de verhalen van hun nageslacht.

In 2023 staan in gemeente De Fryske Marren de Monumenten in ons Landschap centraal. Wie Lemmer passeert en op weg gaat naar Balk ziet aan de horizon diverse kerktorens staan, dit beeld is bepalend voor het vlakke landschap van onze gemeente. Zo ook de toren van Nijemirdum, de heer Jan Geert Vogelzang laat hier in zijn lezing de grafstenen spreken.

In streken waar weinig werkgelegenheid was, trokken de mensen weg en waren de overblijvers niet in staat de kerk voor afbraak te behoeden. Er restte dan slechts nog een klokkenstoel zoals in Rotstergaast of de klokkenstoel van Ruigahuizen. Wie de klokkenstoel van Ruigahuizen bezoekt, gelegen in een oase van rust, kan af en toe nog het gefluister horen van Welmoed en haar Agge, de zoon van het Wite Wiif fan it Rûchhuster Bosk.

Gebouwen kregen in de loop der tijd soms een andere bestemming, zoals het Pand Lytse Side 10 te Balk. Het achterste deel van het pand is gebouwd in 1860 als smederij. In 1920 is de voorgevel van dat deel gesloopt en is het pand naar voren tot aan de straat uitgebreid. Na het gebruik als smederij heeft het gebouw diverse bestemmingen gehad.

Speciaal voor de Open Monumentendag is het Gaasterlands Streekmuseum in Sondel geopend, bezoekers kunnen hier kennismaken met hoe de boer en de boerin in het verleden werkten en leefden.

In het jaar dat het boeren steeds moeilijker wordt gemaakt om in de landbouw een bestaan te vinden zijn wij verheugd dat eigenaar, Sido van der Werf zijn honderdjarige Amerikaanse boerderij open wil stellen tijdens de Open Monumentendag. De boerderijstichting Frl. zorgt voor een tentoonstelling over de boerderij met bouwtekeningen, historische foto's en oud stalinrichtingsmateriaal. Deze nog steeds in bedrijf zijnde bijzondere Amerikaanse boerderij is een fraai voorbeeld van het thema levend erfgoed. Verder zijn er nog monumentale boerderijen te bezichtigen in Harich, Sondel en Sintjohannesga.

De kerken van Langweer en Sondel zijn op ons verzoek geopend voor publiek.

Opening

Open Monumentendag op 9 september 2023 om 10.00 uur in de Kerk van Sondel.

Onder het genot van een kop koffie met wat lekkers zal eerst onze voorzitter mevr. drs. Minke Hiemstra een korte presentatie geven over de inhoud van het programma en vervolgens zal zij de historie van Sondel en omstreken in vroeger eeuwen met behulp van beeldschermen voor het voetlicht brengen. Tenslotte zal de Open Monumentendag 2023 geopend worden door wethouder mevr. Janita Tabak.

Wij hebben voor u een mooie tocht uitgezet langs gebouwen c.q. gevels die zo kenmerkend zijn voor het Friese landschap.

De Werkgroep Cultuurhistorisch Erfgoed DFM nodigt u uit om een kijkje te nemen bij of in de monumenten die onze gemeente rijk is en wenst u een inspirerende Open Monumentendag 2023.
